

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 " — "	Fél évre . . . 8 " — "		
Negyed évre . . . 2 " 50 "	Negyed évre . . . 4 " — "		
Egy óra . . . 1 " — "	Egy óra . . . 1 " 70 "		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A 48-as honvédek koldustarisznyája.

(Ifbbmp.) Mig hazaárulók és a zsarnokság nyugalomba vonult bérszolgáinak a jutalmazására és hizlálására, kortes czélokra, a kormány kitarthatjaira milliókat fecséráltak el, addig Bánffy ur a szegény öreg honvédektől még azt a csekély segélyre való kilátást is elvonta, a melyhez jussok lett volna a szabadságharcz ritkuló, munkaképtelen katonáinak. Ez a durva lelkű lakáj, a bécsi udvar tányérnyaló, lábmosogató hoppmestere és fullajtárja kurtán-furcsán vágta ketté a 48 as honvédek és honvéd özvegyek segélyezését, egyszerűen kidobta az utcásarkokra szegényeket, kolduljatok. Rongyaitokból varrjatok magatoknak koldustarisznyát, a kik elég bolondok voltak hazátokért vért ontani, életeteket áldozni, a helyett hogy a hazaárulók kövér konczán kapkodtatok volna.

És bizony-bizony sok előregedett, elszegényedett 48-as honvéd került ki az utcásarki koldusok sorába, midőn a durva lelkű lakáj Bánffy ur kegyetlenül, szívtelenül, nemtelenül és hazafiatlanul intézkedett és az állami ellá-

tásból kizárta mind zokat a 48—49-iki honvédeket és honvédözvegyeket, a kik a megszabott és régen lejárt határidőig nem igazolták honvéd-vagy segítségre jogosított özvegyvolumukat.

Nem magyar lélek volt az, a ki ezt a hóhér rendeletet kieszelte, kapczalelkű udvari szolga vetemedett csak erre az elvetemedett hóhérságra, hogy a véginségre jutott honvédet kegyetlenül dobta az árok partjára, az utcásarki koldusok sorába, mintegy szolgál-göggel jelezvén, hogy koldus erkölcsű, siránkozó, tehetetlen, megalkuvó nemzetnek a katonái koldustarisznyánál nem is érdemesebbek egyébre.

A durva lelkű Bánffyt, a kamevilla eszközét, a kifacsart keserű citromot eldobván a bécsi urak, édes, mézes beszédű, sokat ígérő, kezét mosó Széll Pilátus következett utána a miniszterelnöki székbe. Sok görög tüzet elhasznált, de még több tömjént elszívelt a rátóti istállók bölcs tehenésze, kinek miniszteri ténykedését és politikáját ezuttal megítélni nem akarjuk, csak egy tényéről emlékezünk; ő kegyelme ugyanis, igaz hogy ugyan a választás előtti órákban, megemberelte magát és

miniszterelnöki rendelettel érvényen kívül helyezte Bánffy urnak a 48-as honvédek ellátására illetőleg el nem látására vonatkozó hóhéri rendeletét és új körrendeletet bocsátott ki, amely szerint mig »egyetlen segedelemre szoruló öreg honvéd találkozik, aki igazolni tudja, hogy a szabadságharczban részt vett, nyitva ezentul az utja az állami segedelem forrásához s attól csak saját diffamáló cselekedete foszthatja meg. Ez a rendelet négyrészből áll, hisszük, hogy a vidéki hatóságok maguk is teljes kegyelmevel, buzgalommal és tapintattal igyekeznek azt minden méltányos esetben megvalósítani és a tekintetes urak is jobban szívükre veszik az öreg honvédek ügyét, mint eddig vették és félreteszik a sokszor tapasztalt rut, hazafiatlan közönyt. Egyébként a rendelet négy főbb pontjai, röviden összevonva, ezek.

Az első rész megszabja azt, ki kap nyugdíjat. Olyan 1848—49-iki honvéd, a ki feddhetetlen előéletű és igazolja honvéd voltát kinevezési okmányával, utlevéllel, szabadságlevéllel, az osztrák katonai hatóságoktól a honvédeknek a fegyverletétel s később a további katonai szolgálatra képteleneknek a sorozások alkalmával kiadott

Orosz dalok.

(Szabó Endre kiváló költőnk által fordított „Négy orosz költő“ című kötetből, mely a Franklin-társulat kiadásában jelent meg.)

Czigány dal.

(Puskintól.)

Vén uram, zord uram,
Éltem ne kiméljed,
Vágj össze, égess meg —
Én attól sem félek.

Téged én gyűlöllek,
Téged ki nem állak:
Mást szeretek s a szívem
Megszakad utána.

Vágj össze, égess meg,
Nevét ki nem ejtem,
Vén uram, zord uram,
Nem tudod meg, nem, nem.

Frissebb ő, mint a tavasz,
Hőbb, mint a nyár napja,
És hogy szeret engemet
Szegény istenadta!

Enyelegtem szép éjeken
Sokszor véle együtt —
És olyankor ősz fejedet
Jaj beh kinevetük.

Miért?

(Lermontovtól.)

Szomorú vagyok mert téged úgy szeretlek,
S tudom, hogy virágzó, ifjú életednek

Nem kegyelmez meg a csunya rágalom,
Minden édes napért, pillanatért meg kell
Később majd fizetni keserű könyekkel — —
Szomorkodom, mert te vig vagy, angyalom.

Zinához.

(Nyekraszovtól. — Ezt a dalt utolsó betegségében írta a költő.)

I.

Már kétszáz éjjel
És kétszáz nappal
Vivódom nehéz fájdalmakkal,
És sóhajom
— Ha éj, ha nap —
A te szivedben visszhangzanak.
Kétszáz nap s éjjel
Mulott már így el,
Mind borongós, bús téli nap
Világos téli éjjel — —
Zina, hunyd le fáradt pilláidat,
Szenderedjél el.

II.

Az élethez jogod van még neked,
Én meg végem felé gyorsan megyek.
Ha meghalok, híremnek vége lesz,
De tégedet ne keserítsen ez.

Nem ragyoghat soká sirom felett
A dicsőség, hír és emlékezet,
Hisz' dalolni a tettvágy nem hagyott,
S gátoltak a tettekben a dalok.

Hej, Ha . . .

(Gróf Tolsztoy K. Elektől.)

Hej, hogyha a Volga visszafelé folyna,
Hej ha életünket elkezdhetnők újra!
Hej ha virítának a virágok télett,
Hej ha a szerelem sohse érne véget!
Tengert a fenéig meglehetne mérni.
Hinni a lány szavát, úgy a hogy igéri!
Hej ha a bort soha vízzel nem kevernék
S maradnának mindig ifjak a menyecskék!
Ha poharunk volna mindig teletöltött,
S minden perzekutort elvinnie az ördög!
Hej hogyha a zsebünk mindig tele volna,
Hej ha ujjasunknak sohse kéne foltja!
Ha egy falat minden éhezőnek jutna! —
Hej ha mindent tudna a jó czár bátyuska!

A szerelem zsarnoka.

Iwan Iwanovits Lapkin, egy kellemes külsejű fiatalember és Anna Semjonowna Samblitzkája, egy fitosorru leány leültek a padra a part mentén. Pompás helyen állt ez a pad, felette sűrű ágak himbálództak. Kíváncsi szem nem tekinthetett ide, csupán

igazolvánnyal; a besorozott honvédekre nézve az ezred törzskönyvi lapjával stb. Továbbá a honvédegyesületektől kiállított honvédigazolvánnyal; kétség esetén a folyamodó honvéd voltát csakis két, már nyugdíjazott vagy kétségen kívül igazolt s vele szolgált bajtársnak eskü alatt tett vallomása alapján veszik igazoltnak.

A rendelet másik része az özvegyekről szól. Csak olyan honvédözvegy jogosult nyugdíjra, a ki 1849 végéig ment férjhez, férjét haláláig el nem hagyta s özvegy állapotban él, feddhetetlen előéletű.

A harmadik rész a nyugdíj összegét így állapítja meg:

Az évi nyugdíj-járandóság:

tábornok részére	4000 korona
ezredes	960 "
alezredes	816 "
őrnagy	720 "
százados	624 "
főhadnagy	552 "
hadnagy	504 "
őrmester	144 "
tizedes	96 "
közüvitéz	72 "

Azokat a honvédtiszteket, akik azelőtt a cs. kir. hadseregben tiszti minőségben szolgáltak, tekintet nélkül arra, hogy valamely más ellátásban részesülnek, 1200 koronáig terjedhető póttelteményben lehet részesíteni, az olyan honvédtisztek vagy honvédek illetményét pedig, a kiket az 1848—49 érdemjellel kitüntettek vagy máskülönben kitüntettek magukat, a rendes nyugdíj kétszereséig föllehet emelni. A tiszti özvegyek a férjük részére rangjuk után megállapított évi nyugdíjnak a felerészét, az altisztek és közüvitézek özvegyei a férjüket megilletett egész nyugdíjat kapják. A világtalan altiszt és közüvitéz az öt megillető nyugdíjon felül 36 korona pótnyugdíjban részesül.

A rendelet negyedik része az elhunyt vagyontalan nyugdíjas honvéd után teme-

tési segítséget állapít meg, ha az, a ki eltemetette, az elhalálozástól számított három hónapon belül folyamodik érte. A temetési járulék törzstiszt után 80 korona, tiszt után 50 korona, altiszt és közüvitéz után 30 korona.

Végül az általános határozmányok szerint a folyamodvány és a fölszereléshez szükséges okmányok és közokiratok bélyegmentesek, a folyamodványt városokban a polgármesternek, kis- és nagyközségekben a főszolgabírónak kell átadni, a ki aztán a netán hiányzó kellekekkel kiegészítve, hivatalos uton a miniszterelnökséghez terjeszti föl; ha a kellően igazolt honvéd a kérelméhez szükséges adatokat maga megszerzeni nem tudja, a polgármester vagy főszolgabíró hivatalból köteles az adatokat megszerzeni. A kérelmek fölött a miniszterelnökség kebelében alakított vegyes bizottság határoz, melyek határozatai végérvényesek.

Doktorok hazája.

A budapesti tudomány-egyetemen az elmúlt 1900—1901. tanévben doktorrá avattak kimutatását most tették közzé. E szerint a budapesti tudomány-egyetemen összesen 470 új doktor született meg. Ezek között legtöbb a jogász, 306 és orvos 118, a többi, 46 a hittudományi és bölcsészeti karok közt oszlik meg. Ha már most figyelembe vesszük, hogy a beírt hallgatók száma körülbelül 5000 volt, arra a megdöbbenő tapasztalatra jutunk, hogy a beírt hallgatóknak csaknem minden tizedike doktor lett.

Ha ugy nagyjából, felületesen vizsgáljuk a tény, jogos büszkeséggel tekinthetnénk m. kir. tudomány egyetemünkre, mely ennyi fiatal emert látott el a tudósság külső jelvényével. De ha mélyebben vizsgáljuk e jelenéget, lehetetlen el nem szomorodnunk rajta.

Mindenki tudja, hogy a budapesti egyetemen a zsufoltság másrészt a fővárosi élet zajossága miatt ma már alig lehet tanulni

ezuppant a második, az: a harmadik, negyedik követte.

Mikor száma sem volt a sok csóknak, vig kaczaj tört fel a hátuk megett a bokrokban. Megfordultak. A folyóból egy furdőző fiu teste emelkedett ki, az Anna Semjonowna öcsese bukdácsolt kaczagva a hús hullámokban. — Megállt, aztán ismét kaczagni kezdett.

— Ha-ha-ha! Hi-hi hi! Csókolóztok! Várjatok csak! Megmondom a mamának!

— Ön mint tisztességes ember — motyogta Lapkin ijedten — nem fogja ezt tenni. Csunya dolog más után leselkedni, s elárulni még rutabb dolog.

— Adjatok egy rubelt s akkor nem árulok el benneteket! — Különben baj lesz!

Lapkin kivett egy rubelt a zsebéből s átadta a fiúnak. Kolja — így nevezték a fiut — egyet füttyentett s aztán belevetette magát a vízbe.

A fiatalok nem mertek csókolozni. Másnap Lapkin tust s festéket vitt Koljának, Anna pedig csokoládéval kedveskedett neki, de a fiu csak nem tágitott mellőlük, egy lépést sem tettek anélkül, hogy velük ne lett volna.

— Ilyen kicsi s máris milyen gazem-

is, ha mégis ennyi új doktort szállít az egyetem, ennek hihetőleg a doktoratusi színvonal sülyedésében, a vizsgáló tanárok elnézésében és kimerültségében keresendő az oka.

A kik tudják, hogy a doktoratusnak nincs semmiféle kvalifikáló ereje, álmélkodva kérdik, hogy hát ugyan mire való ez az üres czafrang? Minek gyötirik magukat az egyetemi polgár urak oly cím elnyeréseért, melynek semmi kézzel fogható hasznát nem vehetik?

Ha Magyarországon a tudomány, tehetségnek, szellemnek igazán volna becsé, ezt a tudományos sallangot rég kiküszöböltük volna mert nem való egyébre, minthogy egy nagyközönséget tévedésbe ejtse, tulajdonosait pedig elkábítsa, szabadalmat adjon arra, hogy a tudományval életükben többé ne foglalkozzanak. Hazánkban, a hol a világ valamennyi országa között talán legjobban dühöng a czimkórság, mérhetetlen veszedelmet jelent ez, mert az embereket szinte rácsabitja a semmittevésre, a henyéülésre, mivel az elfogult társadalom a doktori czim birtokosát nagyon szívesen halmozza el kitüntetésével a nélkül, hogy bármily tudomány ágban csak a legesekélyebb jelét adták munkásságuknak és igazi képzettségüknek. A doktori czim értéke fölül tájékozatlan közönség, mely természetesen felületesen itél, az igazi tudósok, a tudomány komoly munkásainak rovására juttatja a doktoroknak elismerését, mert a czim után indul és nem vesz időt magának arra, hogy a tudósok munkáit megismerje. Vakon bizik az egyetem bölcsességében, tudományában és azt képzei, hogy az onnét kikerülő doktorsereg a magyar tudomány disze és büszkesége. Ha csak egy kissé gondolkoznék, tüstént beláthatná pedig, hogy az a doktori czim nem egyéb, mint a hiúság elesztője, felszabadítás arra, hogy tulajdonosa a tudományt háttal fordítson.

A doktori czim német járvány és már eddig is rengeteg bajok forrása volt hazánkban. E bajok még csak szaporodni fognak, ha a technikusok is megszerzik a doktori czimet. Olyan beteg, hiu, czimkórságos országban, a minő Magyarország, a czimek szaporítása és kiterjesztése valóságos nemzeti veszedelem. Végtelen szerencsétlenség volt ennek a meghonosítása és az ország,

a vízből felbukkanó halak láthatták, mitörténik a padon. Kezükben háló, horog, apró felszurt férgék. Csakhamar hozzáláttak a horgászáshoz.

— Örülök, hogy végre egyedül lehetünk — szólta Lapkin. — Sok mondani valóm van önnek, Anna Semjonowna . . . Nagyon sok . . . Amikor első ízben láttam önt . . . akkor kezdtem megérteni életem célját . . . Ekkor ismertem meg a szerelmet . . . ekkor tudtam meg, mi a szenvedélyes szerelem . . . Hé! . . . Ne huzza még ki a horgot! Hadd harapjon bele a hal! . . . Mondja csak édesem, remélhetek-e hasonló szerelmet az ön részéről is? . . . Gyorsan! most rántsa ki a horgot . . .

Anna Semjonowna hirtelen felrántotta a horgot s felsikoltott. A levegőben egy ezüstös hal viczkándozott a horog végén.

— Hamar, hamar, fogja meg! ujongott a leány.

A hal lepottyant a földre, csapkodta maga körül a füvet, azután egy locschanás s ismét benn volt a vízben.

Lapkin, midőn a hal után kapott, a hal helyett a leány kezét ragadta meg s ajkához szorítva megcsókolta. A leány kicsit ellenkezett, de már késő volt. Ajkuk egy forró csókban találkozott. Az első csók után el

ber — dűnyögött magában Lapkin. — Na ebből is szép mákvirág lesz idővel. Később aztán követelő, szemtelen kezdett lenni a fiu, azzal fenyegetődött, hogy mindent elmond a mamának; szóval zsarolta a szerelmeseiket. Később órát is kért tőlük.

Egy ízben, amint ebédnél ültek, Kolja nem tudta visszatartani nevetését, kezdetben csak a szemeivel pislogott Lapkinra, majd sunyi vinnyogással szólta hozzá:

— Meséljek! Mi!?

Lapkin fűlig pirult. Anna Semjonowna a másik szobába futott.

Augusztusig tartott ez a gyötrelmes állapot. Augusztus végén azután Lapkin megkérte Anna kezét.

Micsoda boldog nap volt ez!

A szülők beleegyeztek. Lapkin a beleegyezés után futott a kertbe, megcsipte a fiut s úgy elpáholta, hogy bögött belé a jövőndobeli sógor.

Anna pedig a fülét czibálta meg Koljának.

Később, amikor már a házaseslet boldogságát élvezték, megvallották egymásnak, hogy annak idején, soha olyan boldogságot nem éreztek, mint akkor, amidőn Kolját elpáholták.

Csehov Antal.

valamint a magyar tudomány jövője érdekében e magyar kulturpolitikának nem lehet sürgősebb feladata, mint e semmit sem jelentő, a társadalmat elkábító, üres és az emberek hiúságát legyezgető czimnek és megszerzése lehetőségének eltörlése. Ne czimkékkel, hanem tudományos tevékenységgel, komoly munkával, alapos, tiszta gondolkozással, egészséges, eredeti eszmékkel igyekezzenek kitűnni a szellem munkásai polgártársaik fölött. A doktori czim nemcsak végtelen károk, hanem igen sokszor nagy szerencsétlenségek, sőt bűnöknek volt már okozója. A nagy tudósok, felfedezők, gondolkodók, a nemzeti élet vezetői, költők, művészek, a kik maguknak és hazájuknak dicsőséget szereztek, az emberiségnek használtak és annak ügyét előbbre vitték, nem voltak doktorok. Meglehet, hogy sok esetben épp a czim hiánya sarkalta őket arra, hogy munkájukkal, szellemükkel iparkodjanak embertársaik fölé emelkedni. A doktori czim a hiúság, a renyheség táplálója, az önhittség melegágya, a komoly munka és gondolkodás kerekítője.

A félezer új doktor felavatása nagy társadalmi és tudományos betegségek tünete és azért mi azt nem örömmel, hanem a legnagyobb megdöbbenéssel fogadjuk. Beteg közéletünk és társadalmunk ettől a félezer fiatal doktortól még betegebb lesz és mi cseppet sem vagyunk büszkék arra, hogy Magyarország ma holnap a doktorok, de nem a tudomány hazája lesz.

X.

Városi közgyűlés.

(Nyári csöndélet.)

Poros zöldasztalok. Fülladt levegő. Izgadt városatyák, akik gyéren, megfontolva gyülekeznek a nyári dologból, ilyen a közgyűlési terem külső képe . . . Némely spritzer irányában üditőbb és okosabb volna nyújtani a panaszt, mint izzadtságban fűrödve hallgatni végig a polgármesteri jelentés altató szürke adatait . . .

— Tisztára felkell fordulni, hallatszának a verejték csöppes panaszos sóhajok és olvadozva konyulnak le a keményen pödörött kuruczi bajuszok is. Némi hüvösséget csupán a „méltóságos gróf főispán ur“, népszerű feketebárony mentéje lebbentett.

A „méltóságos gróf főispán ur“ az ülés némely tárgyának fontosságát kiemelve, a polgármester távollétéről és a polgármester fia betegségéről megemlékezvén, főúri leereszkedéssel, tudniillik a karosszékben ülve, megnyitotta a közgyűlést. E nyári kinszenvedés részletei így következnek.

*

(Polgármesteri jelentés.)

Olvastatott a polgármesteri jelentés, a melynél **dr. Fejér** Ferencz felvilágosítást kér, hogy önkéntes iskolát október elsején kap-e a város? Ez méltányos kérése a városnak, amely a katonákért annyit áldoz.

Dégenfeld főispán inkább interpellációnak nevezi ezt a felszólalást, de ha a gyűlésnek nincs ellene kifogása, felelhet a szaktanácsos.

Oláh Károly tanácsnok kijelenti, hogy az ügy nem alszik. Megsürgették a katonai hatóságokat, de azok még idáig határozottan nem feleltek. Szóba került, hogy a pavillon kaszárnyai sorozó helyiségeket e célra átengednék-e? A város igenlőleg felelt. De határozottan nem nyilatkozhat, mert még

nem feleltek. Hiszi, azonban, hogy lesz önkéntesi iskola, noha idáig sem rajta, sem a tanácson mulik az.

Fejér Ferencz köszönettel veszi tudomásul a választ. De Debreczen érdeke meg tudni, vajon ki ellenzi odafent a debreczeni önkéntes iskolát. Utasítsák a tanácsot, hogy mindent és sürgősen tegyen meg ez ügyben. Ez az indítványa.

Dégenfeld főispán kifogásolja a szabályba ütköző interpellációt, és indítványt. Kéri jövőre, az ügyrendszerint, előtte való nap bejelenteni. A bizottsági tagot kéri, hogy nyugodjék meg a tanács ügybuzgóságában és határozatot ne provokáljon.

Fejér megjegyzi, hogy joga van a polgármesteri jelentéshez szólani. Ő különben a tárgyra interpellációt adott fel a postán. Nem élt vissza soha a szóval.

A jelentést tudomásul vették.

(Nyugdíjas nyomdászok.)

A városi 8 nyomdászra vonatkozó nyugdíj határozatot a belügyminiszter tudomásul vette. Előbb Juhász Ignác felszólalására felolvasták a vonatkozó belügyminiszteri leiratot.

Tudomásul vették.

(Pallagi vasut.)

Felolvastatott a földmivelésügyi miniszteri rendelet a gazdasági tanintézet céljaira szolgáló főépület átengedésére vonatkozólag. Elengedi az 50 ezer korona visszaváltási árt, azonban az új tanintézethez vezető közúti vasútra bizonyos kikötéseket tart fenn. Sürgős értesítést kíván. A városi tanács nagy fontosságot tanúsít a gazdasági intézetnek fontosnak tartja a gazdasági érdekeket is, azért segéllyel szívesen járul a vasúthoz, felajánlja az 50 ezer korona visszaváltási árt, illetőleg az épületet és évente 8000 koronát, építési anyagokat, de a díjtételek megállapítása és a felügyeletre a városnak is szava legyen. — A tanács az intézkedéssel megbíztatik.

A határozatali javaslat elfogadtatott.

(Temesvári átirat.)

Debreczen város csatlakozik az iparos tanonczok szorgalom idejének megállapításra vonatkozó körirathoz és hasonlólag felir.

(Katonai előfogatok.)

Debreczen város elfogadja Hevesmegye átiratát a katonai előfogatok kiállításának rendezése és a beszállásolás iránt. A német világ ezen czafrangai ellen Debreczen város is felir.

(Birtokok határjelzése.)

A kormányhatóságilag jóváhagyott birtok határjelzési szabályrendelet, immár életbe lép, de erre évi 2000 koronára van szükség.

Dr. Nagy Zsigmond: A mérnökségnek mindig pénzre van szüksége. (Derültség.)

Király Gyula: Még maradhat is meg abból.

Dr. Nagy Zsigmond: Nyugodt lehet. A bemutatott határozati javaslatot elfogadták.

(Adóügyek.)

Az 1899. és 1900. évi utadók zárszámadásáról szóló jelentés olvastatott.

A tanácsi határozati javaslat elfogadtatott.

Debreczen város az 1898-dik évről elmaradt részesedési többletet a város nem kapta meg. A város ezért felir. Ezen ismételt sürgető irást olvasta fel Hajdu Gyula tanácsnok. Elfogadták.

(A kadét.)

Tudomásul vették, hogy az Andaházi Sz. Mihály-féle soproni honvédfőreáliskolai alapítványi helyet Szentjóbó Elemér nyerte el.

(Népiskolák építése és fejlesztése)

A tanács a népnevelés ügyét fontosnak tartja. Bővebb tárgyalást javasol. — Arány összeg megállapítását. Hogy tehát azért a városi tanács a novemberi közgyűlésre konkrét javaslatot terjesszen elő.

Elfogadták ezt is a nagy melegben kábulat atyák és darálódott tovább a tárgysorozat.

NAPI HIREK.

Hol aludt legutólszor Petőfi?

A kolozsvári „Ellenzék“ írja: Petőfi utolsó éjszakáját Bem tábornokkal, Székely-Keresztúron töltötte 1849. jul. 30-iki éjjelen. Gyárfás Endre jelenleg orsz. gyűlési képviselő tulajdonát képezi az a ház, a hol a tábornok és költő a segesvári csata előtti utolsó éjszakát töltötte. Csodálatos, hogy sem a ház tulajdonosának, sem a kereszturinak eddig eszébe nem jutott, hogy azt a házat emléktáblával megjelöljék. Pedig a székelyföldön, Keresztur közelében, egymásután fedeznek fel fehér márványt. Egy darab kö e ház megjelölésére is jutna. Akármelyik bányatulajdonos szívesen kívánná egy darabot s rá vésetné, hogy:

A segesvári ütközet előtt az utolsó éjszakát e házban töltötte az erdélyi hadak vezére
BEM TÁBORNOK
és a magyar szabadságharcz nyomtalanul eltűnt lantosa
PETŐFI SÁNDOR
1849. jul. 30-án.

Ez a tábla sem a háztulajdonosának, sem Keresztur városának nem kerülne semmi költségébe, csak kezdeményezni kellene s pár hét alatt felállítanák azok, akik készek megragadni az alkalmat, hogy a magyar nemzet legzseniálisabb tábornokának, lekiválóbb költőjének emlékét megörökítsék.

A légszeszgyár június havi üzeme.

Június hó folyamán 38860 m³ légszesz termeltetett, melyből 37098 m³ fogyasztatott el világításra. Ebből utca világításra 10101 m³, a város egyéb épületeinek világítására pedig 3493 m³ légszesz esik. A gyártáshoz felhasználtatott 129500 kgr. köszén, tüzelésre pedig 26800 kgr. pirszén. Mint melléktermék a hónap folyamán 77840 kgr. kocsz és 6540 kgr. kátrány termeltetett. Eladatott 80207 kgr, pirszén és 22468 kgr. aátrány. A hónap folyamán 72 új lámpa szereltetett fel. A légszesz tisztasága és fényereje június hónap folyamán megvizsgáltatott és mindég kedvező eredménnyel, amennyiben a légszesz fényereje és tisztasága az előírás szerintinél mindég jobbnak találtatott.

Kávéházi szivarkákat tilos eladni.

A pénzügyminiszternek tudvalevőleg van egy rendelete, mely eltiltja, hogy kávéházakban s egyáltalán nyilvános mulatóhelyeken a rendes trafik-szivarkákon kívül mást is árusítsanak. Ezt a rendeletét a mi-

niszternek ujabban nem igen tartják be. Az említett régebbi rendeletnek akar most a miniszter érvényt szerezni s e czélból erélyes hangú rendeletben hívja föl a pénzügyigazgatóságot, hogy a visszaéléseket ellenőrizték s minden kihágást a legnagyobb szigorral büntessenek. Hiába no, boldog egy ország vagyunk mi, ahol gombamódra terem a rendelet, ha mindjárt semmi értelme nincs is. Hát vajjon azt nem tudja a kegyelmes ur, hogy a kávéházi cigaretták trafikdohányból készülnek s hogy az árusításával az ő malmára hajtják a vizet az üzletemberek. Vagy talán irigyli azt a gyufára való kis hasznót.

A Dajna Bandi legkedvesebb nótája.

Fehérczipős, zöldmellényes Dajna Balog Bandit a legelső magyar cigány kisbögöst — úgy hiszem — nem kell különösebben bemutatni. Budapesten, Debreczenben, de meg a távoli külső országokban is ösmerik a fehérczipős, zöldmellényes Dajna Balog Bandi szívet ríktó, gyönyörű, édes-bús művészetét, csellós játékát. Most a Bandi itthon van. Hazakerült ismét a debreczeni kálvinista kosztra, — az idegenben pástétommal és sámpányerrel él, de itthon nem veti meg a Medgyaszay uram füstölt kolbászát és a kispipás Kemény Jancsi sestakerti vinkóját sem. Zsendül a debreczeni kosztól az ember és megjön a magyaros kedve, így — a híradás szerint — Dajna Balog Bandi is nagy jókedvvel muzsikált az elmúlt este és eljátszotta azt a csel-esalos, gyönyörűen dallamos nótát is, mely fehérczipős, zöldmellényes Dajna Bandi szerint ezidőtájt a legkedvesebb, leghelyesebb magyar nóta. Ideiktatjuk a szövegét is.

Nincs szebb madár a fecskénél,
Piros barna menyecskenél,
Fehér lábát mosogatja,
Hideg a víz nem állhatja . . .

Azt hiszem, hogy mihamar el fog terjedni Debreczen városában és vidékén fehérczipős, zöldmellényes, füstös képű Dajna Bandinak a legkedvesebb nótája. Magam is e kedves nótát füttyörészve irtam eme sorokat.

nemes Portörő Kelemen.

Debreczeniek Tusnádon.

Nyár idején Debreczen rajokat szokott bocsátani Magyarországnak minden nyaraló- és fürdőhelyére. — A hőség és por elől legtöbben az éjszakai Kárpátokba, főképp a Tátrába menekülnek, de sokan fölkeresik a kies, a kedves Erdélyt is. Így került néhány debreczeni ember Tusnádra, a székelyföldnek leglátogatottabb és legmodernebb gyógyítóhelyére. Itt időznek Vadon Sándor és családja, Oláh Ferencz vaskereskedő és neje, Kardos Albert főreálisk. tanár és anyja, sőt állandó lakosai is vannak Tusnádnak, amennyiben Katz Ida villát építtetett a fürdő egyik legszebb pontjára, Somogyi Imre pedig a »Legyes« csárda bérelője. — A fürdői élet most emelkedett tetőpontjára; a naponkint háromszor, sőt vasárnap négyszer közlekedő vonatok nagyszámmal hozzák a fürdőző vendégeket és turista kirándulókat. A fürdésnek és kirándulásnak egy hét óta a legszebb idő kedvez, mert a nap fényesen süt és mert oly kék égbolt tekint le reánk, mint akár a Rivierára.

Kossuth Lajos azt üzenté . . .

A „Kossuth Lajos azt üzenté“ című képre vonatkozólag egyik előző számunkban elmondottuk volt már, hogy Kreith Béla gróf, mint a gyönyörű eszme megpendítője és az 48—49-

dik ereklje s Kossuth muzeum meg-megteremtője, mi czélból kereste fel levelével Kiss Ferencz debreczeni festőt s fényképezőt vagyis hogy e képhez eredeti magyar férfi arcokat fényképezzen s adjon át rendelkezésére. Kiss Ferencz hazafias buzgósággal teljesíti a gróf Kreith kérését, sőt a képek gyűjtését és készítését is megkezdte és az ügy érdekében ez uton is fel kéri a tipikusabb, magyaros megjelenésükről ösmert polgárokat, hogy Ötmalom-utcai elsőszám alatti műtermét e napokban keressék fel. Magunk is úgy hisszük, hogy a debreczeni faj magyarság néhány tipikus arcot szolgáltathat a „Kossuth Lajos azt üzenté“ képre.

Leszavazott tanács.

Ebben a nyári hőségben és a közgyűlési terem csöndéletében ez is egy eseményt volt. A tanácsot leszavazták. Ugyanis a Deák Ferencz utcai Löfkovits-féle ház kisa-játítása iránt terjesztett elő a tanács pártoló javaslatot. Ekkor történt ez a nyári meglepetés, hogy a közgyűlés 53 szóval 39 ellen leszavazta a tanács által javasolt kisajátítást. Némely orrok megnyultak.

Savanyu a szőlő.

A Debreczeni Ujságban szórakoztató hír jelent meg a koma Komjáthy baráti köre vidítására. Komjáthy János direktor nyilatkozik, hogy az aradi színházért nem pályázik, Szegedre nem lehetetlen, de a koma szíve Debreczenjére gondol egyedül, Debreczent óhajtja megnyerni egyedül . . . Ugyilátszik savanyu az aradi és a szegedi szőlő. Hajh! — Aradon, Szegeden magasabbak az igények és az aradi, a szegedi színpad sorsa felett nem szűkebb körű komaság rendelkezik, hanem az egészséges, a kritikát gyakorló közvélemény is.

Rövid történetek a XX-ik századból.

Egészen amerikai mintára rendezte be az irodáját egy szegedi ügyvéd, a ki a következő körlevélben ajánlja magát a közönség figyelmébe:

Midőn a n. é. közönség b. tudomására hozom, hogy Szegeden, Széchenyi-tér 13. sz. alatt ügyvédi irodát nyitottam, egyben közhírré teszem, hogy a szorosán vett ügyvédi funkciókon kívül irodámat az ingatlanok eladásának, fölcserelésének és vételének közvetítésére, úgy jelző és egyéb hitelügyek lehetőleg gyors és előnyös lebonyolítására is berendeztem, úgy hogy megbízóimnak ily ügyekbeni megbízatását a legmegbízhatóbb szakemberekkel ellátni képes vagyok, elannyira, hogy akár egész uradalmak üzemtérét, épületekkel, élő és holt fundus-instruktussal korszerű felszerelését és gyakorlatilag és elméletileg képzett gazdaságokkal üzembe vételét is megbízás esetére eszközölni tudom. A most említett, az ügyvédséghez szorosán nem tartozó megbízatás teljesítéséért — készkiadásaim előlegezésén kívül illő, a teljesített munkával és az elért sikerrel aranyos díjazást csak utólag igénylek s úgy ezen, mint a szorosán vett jogi ügyek kezelésénél főtörökvésem az

képezendi, hogy pontosságom és korrekt eljárásommal megbízóimnak teljes és állandó elismerését érdemeljem ki.

Régi dolog, hogy ha asszony sért meg a férfit, épp oly elemi csapás, mint ha gerenda hullott volna rá. Vis major, egyéb semmi. H. B. kecskeméti polgár azonban másképp gondolkodott és mivel M. J. postamester felesége megsértette, a következő épületes nyilttéri nyilatkozatot adta ki egy kecskeméti ujságban:

M. J. postamester felesége megsértett, miért is férjétől elégtételt kértem, aki azonban kijelentette, hogy neje szavaiért elégtételt nem ad, azért felelősséget nem vállal. Ezért őt, mint szoknya mögé buvó hőst, gyávának nyilvánítom. Ki kell azonban ez alkalommal emelnem M. J.-né amazoni bátorságát, aki lovagias elégtételadásra is hajlandó lett volt. Én, mint a nőemancipáció lelkes barátja, a nők egyenjogúságát elismerve, hajlandó lettem volna tőle az elégtételt elfogadni, de gondolataimba merülve, a következő elmélkedésre jutottam: Nyelvelésre csak azon esetben mehetnék, ha ő nagysága másfényelv fort adna, mindjárt eszembe jutott azonban, hogy az öncsonkítás büntetendő cselekmény, tehát a küzdelemről le kellett mondanom. Maradt volna a kard, de hogy szabad mozgásban ő nagysága ez alkalommal akadályozva ne legyen, azt hiszem, férfi ruhát öltött volna, amely esetben tisztes arczával egy borotvált görög kanonoknak néztem volna és így vallási érzéseim leküzdeni nem bírva, kardot sem tudtam volna reá emelni. Végre gondolatomban felmerült a főzőkanál duellum esélye, ekkor azonban eszembe jutott, hogy ezzel egyikünk sem tud banni. Így tehát le kellett azon reményről mondanom, hogy e hős amazonnal párosviaskodjom. Ezzel együtt pedig arról a hírnévről is, hogy én legyek az első férfi széles e földtekén, kívül egy hölgy összeméri fegyverét. H. B.

A békésgyulai főkapitány ellen furcsa panaszok hangzanak, mint azt az egyik aradi ujságban olvassuk. A főkapitány a napokban lefolyt békésgyulai országos vásár alkalmával több jómódu kereskedőt letartóztatott s egy éjszakán keresztül fogva tartott. Állítólag azért tette ezt, mert nem jelentkeztek előtte ama rendeletére, hogy az ügynökök és közvetítők a vásáron való tartózkodásukat jelentsék be nála. Mikor az idegen kereskedők a főkapitány elé kerültek egytől-egyig igazolták magukat s a most már megijedt kapitánytól letartóztatásuknak okát kérdezték. A rend nagymestere erre némi habozás után így válaszolt:

— Azért fogattam el önöket, mert csak így biztosíthattam, hogy a vásári tolvajok a pénzüket el ne lophassák.

Bihar vármegyének halottja van. A vármegyeháza gyászlobogót tüzött ki — régi szolgája, Nagy István megyei hajdu halála alkalmából. Az elhunyt és kerek száz esztendőtt élt hajdu kedvelt embere volt a vármegye nagynevű alispánjának, Beöthy Andornak, aki mindenüvé magával vitte. Szerette különben mindenki a vármegyében és Tisza Kálmán is eltréfálgatott vele gyakran. Tisza Kálmánnak egyik beszámolója alkalmával történt, hogy egy képviselő beszédbe eredt az öreggel, aki akkor már jóval túl volt a kilenczvenen:

— Hány fia van Pista bácsi? — kérde a képviselő.

— Hát bizony nagyságos uram, lehet vagy ötszáz, ha nem több . . .

— Ötszáz? Hogy érti ezt?

-- Hát csak úgy, kérem alásan, hogy a vármegye urai mind az én kezem alatt nőttek fel.

Legrégibb hajdúját veszi el benne a megye. Csak három nappal ezelőtt töltötte be születése századik évfordulóját. A vármegye díszes koszorút helyezett öreg szolgája ravatalára a következő felirással:

Biharvámegye tisztikara — hosszas és hű szolgálati elismeréséül.

Két városi állás betöltése.

Egy kis parázs korteskedés nélkül nem mulhatott el a nyári közgyűlés sem. Nem minden a „méltóságos gróf főispán ur” számítása szerint ütött ki. Az illeték nyilvántartási állásra ugyanis a kijelölő bizottság a következő sorrendben jelölte a pályázókat: Nánássy Miklós, Mihalovits Gyula, Szentgyörgyi József, Nyiri Aladár és Oláh György. A szavazás eredménye némi kis fordítást eszközölt. Szentgyörgyi József 36, Nánássy Miklós 31, Nyiri Aladár 19, Oláh György 10, Mihalovits Gyula 8 szavazatot nyervén, így 36 szavazattal Szentgyörgyi József gyámpénztári ellenőr választatott meg a illeték nyilvántartóvá. Az így megüresedett gyámpénztári ellenőri állásra Nánássy Miklós és Mihalovits Gyula pályáztak. Közfelkiáltással Nánássy Miklóst választották meg; a üresedésben levő rnkoi állásra pedig Veres Imre igazolványos altisztet választották meg. Szóval még a nyári közgyűlésnek is kijutott a nyári korteskedésből.

Csendőrség Debreczen területén.

Mi részünkről megtettük a kötelességünket. Nyíltan hangoztattuk aggályainkat a csendőrségnek a debreczeni területre való szükségtelen és költséges becsempészése ellen. Ma a közgyűlésnek is alkalma nyílt a polgárságot és a városi jogokat oly közelről érintő kérdés fölött dönten. Lapunk megjelenésének a határideje miatt nem vagyunk abban a helyzetben, hogy most e kérdés fölött kifejtett vitát reprodukáljuk, sem hogy a döntést megirhassuk, de a kikészített és gyér nyári közgyűlés, a leginkább hivatalos mezei hadakból álló közgyűlés hangulata után ítélve, úgy dönthetnek, hogy a polgárságnak alkalma nyílik a csendőrtapintattal és közben apuskatusával ismegösmarkedni. A hivatalos párt részéről Vecsey Imre és Csonka Samu állottak fel zsandárvezetőkül, a csendőrintézmény ellen, a polgárság érdekét szíven viselő Bakonyi Samu, Juhász Ignác és Nagy Zsigmond mondtak közfigyelemmel hallgatott tartalmas, tiltakozó beszédeket. Juhász Ignác kívánta volna a Végh Gyula különméményének a felolvasását is, melyet lapunkban ösmerttünk, de biz letorkolta az igaz ügyet a főispán, a ki úgy hevült a bársony mente alatt, mint valami kurucz! Hátha még a prémes mentéjét öltötte volna fel ebben a nagy melegben? . . . Majd Juhász Ignác elhatalasztási indítványt tett, hogy vegyék le a napirendről a zsandáros javaslatot,

tárgyalják akkor, majd mikor ősszel többen begyűlhetnek a polgárság emberei is. Szavaznak e fölött is.

Agyonrugta a ló.

Pozsonyi János és még 3 utcai szeméthordó a Péterfia-utcai temető előtt elterülő gyeves téren legeltették lovaikat és ugyanott játszott Bruckner Gyula — egy 6 éves kis fiu — az öcsével. A csendesen legelésző lovakat egy csapat rakoncátlan utczagyerek megvadította és az egyik ló a gyanutlanul játszadozó Bruckner Gyulát szájra rugta. A szegény gyereknek a fogai kitortek, az egész szája köröskörül szétszakadt és az arca összetört. Dr. Balkányi rendeletére beszállították a közkórházba, ahol most a halállal vívódik. A szerencsétlenül járt kis fiu anyja zokogva panaszkodott a rendőrségnél, ahol Végh Gyula h. rendőrfőkapitány rögtön megindította a vizsgálatot, hogy kinek a hibájából történt a szerencsétlen eset.

Debreczeni rövid hírek.

Ágyuk, viharágyuk bömblöttek tegnap délután, de az esőtől áldott felhők nem riadtak el e bömblölestől, melyet felségesen harsogott tul az égi háboru morajló zenéje. A kövér záporos bókán feül elborította a szomjas földet. — **Villám csapás** is történt a tegnap délutáni viharkor. Szörnyü nagyot csattant és a vakító lángsugár felrepszette a sötét felhő kárpitot. E csattanás szinte megrázta a várost. A villám a Kasza-utca 11. számú házba csapott le, Buzás Miklós honvéd százados házába. Szerencsére a réműleten kívül jelentősebb kárt nem okozott. A villanyos csengő drótjait szaggatta össze és egy ajtófélfát gyújtott meg az égő lángsugár, melyet a nép nyelve „Isten itéleté”-nek is nevez. — **Szerencsétlenség** történt egy hatvan utcai kovácsmühelyben. Sarkadi Albert kovácssegéd balkezének egyik ujját összeroncsolta a furó gép — **Jeruzsálem** pusztulásának az ünnepeét ülték ma izraelita vallásu polgártársaink. Ez az ünnep böjtöl van összekötve és tart a böjt a csillagok feljötteig. — **Harcz a gyermekért,** a bika-szálloda előtt folyt le ez a harc. Családi dráma. A különélő férj erővel elakarta venni feleségétől az asszonynak odaítelt gyermeküket. A rendőr vetett véget a czivakodásnak és az utcai botrán y miat a rendőrségnél fog elhangzani az utolsó szó is.

Helyi piaczi árak.

A vásárfelügyelőség jelentése szerint az 1901. év július hó 22-23-án megtartott heti vásárok árai ezek:

	Korona értékben.
Buza	14.40—14.20
Kétszeres	13.00—12.80
Rozs	12.40—12.20
Árpa	10.60—10.40
Zab	13.60—13.40
Tengeri	10.80—10.60
Köles	11.20—11.—
100 kg. Szalonna sós	94.——100.—
„ „ „ uj	— — — — —
„ Háj	98.——100.—
„ Zsir	104.—,112.—
„ Kih. sertés	— — — — —
„ Sertés hus	— — — — —
100 kg. Széna	5.20—5.00
„ „ II. rendü	3.80—3.60
„ Ló felhajtott	896 drb.
„ Elkelt	512 „
„ Szarvasmarha felh.	755 „
„ Elkelt	465 „
„ Sertés felh.	1620 „
„ Elkelt	768 „

Köszönetnyilvánítás.

Anyánk, anyósunk, nagyanyánk és áldott emlékü rokonunk özv. Ménes Mihályné elhalálózása alkalmából megnyilvánult részvétért és a végtisztességtételen való szives megjelenésért fogadják egyenként és összesen az egész család nevében halás köszönetemet K á l m á n d y István

Dijbirkozás a czirkuszban.

Tegnap este a Miss Clair Laforte jutalomjátékán hirdették ki, hogy 100 koronát kap a ki az eröművésznőt a földre teríti. Az egyik Barabás János, holnap birkozik, a másik pedig szombaton. Fellép naponként Fehér J. az uj magyar bohóc és Stefánia kisasszony a páratlan lovar-művész. — Steidler F. a hasbeszélő jutalomjátéka értesülésünk szerint hétfőn 29-én lesz.

Nyilatkozat.

Méltányolva és elismerve a szolyvai, luhi Erzsébet és polenai gyógyvizek gyógyhatását, elhatározta azoknak a klinikai betegknél való alkalmaztatását.

A budapesti tud. egyetemi klinika

Kétli, s. k.

A szolyvai ásványviz kitünő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

Magyar zene.

Van a zenevilágnak egy mostohája és ez a magyar zene, értve alatta a speciális magyar zenét, amely dallamban, érzésben, hangfestésben, színezésben magyar szívből sarjadt és a melynek szava is magyaroktól eredt magyar szó. Azt a zenét értem, mely nyomon kísérte a magyar szívet akkor, midőn lelke ege elborult, vele együtt sirt, kesergett és a midőn vigadott, örömeztet reszkettette meg szíve visszhangos hurjait. Mostoha ez, bár tulajdonképen ez az édes gyermek. Nincs hazája, csak a cigányok szárazfájában, a természet fiának ajkán és azok szívében, kiket megérintett varázshatalma. Ott felsir és felkaczag, itt rabjává teszi a szívet. És mily kevesen vannak a cigányok és természetlakók azokhoz viszonyítva, kiket érintetlenül hagy az a mélabús dallam, melynek legjobb elismerése a felragyogó könnycsepp, melynek közvetlen hatása egy érzés, egy oly érzés, mely feledtet a mult keserveit, a jelen sivárságát és a jövő reménytelenségét; ezeknek ölelő karjaiból kiemel a lelket és átadja egy kis időre ama jól eső nemtörődömségnek. Ha valaki megérti a magyar zenét, tagadhatja e ilyenmü hatását? Ha valaki ismeri a mesterkelt zenét, meri-e állítani, hogy részese annak hallgatásakor a fent jelezni óhajtott érzéseknek.

Értsük meg jól, magyar népies zenét és magyar müzenét óhajtok megkülönböztetni. Midőn a népies zenéről elragadtatással akarok szólni, midőn azt az öt megillető jogokba óhajtanám iktatni, világért se akarom a müzene érdemeit elvitatni vagy talán a magyar népies zene mögé helyezni, bár igaz, hogy a népies, mint a müzene megelőzője, kétségtelenül bir oly tulajdonságokkal, melyek tökéletesebb mértékben vannak meg benne. Ennek is, annak is megvannak a maga előnyei és hátrányai.

Gondolatfüzésem egész folyamán egy párhuzam, egy hasonlítás valódisága, helyessége és müzenéről szólva, önkéntelenül a költészet jut eszembe. De lehet-e szorosabb kapcsolat művészetek között, mint a

költészet és zene között van? Tulajdonképen mindkettő költészet, anyaga a hang, érzékelési forma gyanánt mindkettőnél ott van az írás. Az egyiknél a betű, a másikonál a hangjegyírás. Mindkettő közvetlen hatással nyilatkozik meg, mert azt hiszem, nincs olyan ember, aki a versnek pusztán betűiből, a gondolat, tartalom kizárásával, gyönyörködtetést meritene és nincs olyan ember sem, kit már a pusztán hangjegyek szemlélése a dallam hallatára kelt gyönyörűséggel töltene el. Mindkettőnek értéke az érzés mennyiségétől, erejétől, valódiságától függ, sokszor elvonatkozva az értelmi érzelmektől.

Olvassuk csak el egy népköltési terméket és egy műköltési terméket. Feltételezem, hogy mindkettőből a legtökéletesebbekből valót. Meglesz az egyiknek is, a másikonak is az emberi lélekre gyönyörködtető ereje. Még pedig az egyik lélekre az egyik, másik lélekre a másikonak lesz nagyobb hatása. Hallgassunk meg egy népies és egy műdalt, ugyanezt fogjuk mindenképpen tapasztalni, amit tapasztaltunk azon költésnél, hol a gondolatok az érzelmek hordozói, mert a zeneköltésnél a hangok milyensége és sorrendje juttatja felszínre az érzést, a másik költészetnél pedig a szavak gondolati tartalma és sorrendje. Ez az általános hatás, mely kétségtelenül igazolja a kétféle költészet jogosultságát és igazolja úgy a szót, mint a hangköltészetnek népies és műköltésre való felosztásának jogosultságát is.

Vegyük csak szemügyre magát a költészetet alakilag. A műköltészetben megvannak azon sablonos formák, melyekbe — talán a tartalom rovására — belé kell erőltetnünk a szavakat szótag mennyiségre és időtartam szerint. Első sorban maga a forma is nehézkes, betartása igen munkás, ebből az eredmény az, hogy nem egyszer nem sikerül a tartalmat az alakkal megegyeztetni legalább kétféle nem és magára veszi a kinnal született vers az erőltettség, a mesterkéltség bélyegét és így távol áll attól, hogy bennünk a gyönyörűség érzését felkeltse, azon egyszerű oknál fogva, mert nem természetes. Messze járván a természettől, nem sorolható a művészet alkotásai közé, mert a művészet nem egyéb, mint a természet utánzása. Minél közelebb áll valami mint utánzás a természethez, annál inkább nevezhető művészetnek. De mivel a természet verset nem alkot, a versírás terén a természetességről kell szólnunk. A népköltés sokkal könnyebben mozog; önmagának alkotja a szabályt, a mit azért neki is be kell tartania. Ezt a szabályt ugyszólván esetlenségre alkotja és a természetességnek, könnyedségnek, folyékonyágnak megfelelően választja ki a költői érzék. Ha a választás sikerült, gyönyörködtető hatása el nem marad.

Epen így van ez a mű és népies zenénél. A műzenénél ezernyi a szabály, melyek közül ha egyiket betartom, be kell tartanom a másikat is, akár előnyére szolgál a műdarabnak, akár nem, melyek közül ha egyiket betartottam, máskor is be kell tartanom a rideg szabályt, ráadva a műdarabnak ama bizonyos nehézségét, melyet igen kevés műdarab nélkülöz. Ez is mint a hamba, szoros hamba erőltetett vers, szintén legtöbbször erőltetett, ugyanazon okoknál fogva, miket a műköltészetre vonatkozólag elmondtam. Az ilyen zenemű hatásaiban is azonos az egyelbírált alá eső műverssel. A népies zene sok előnnyel dicsekedhetik a műzene fölött. Bizonyos dolog, hogy a szabályok tömege majdnem mindig csonkítottan hat az érzésekre, miket megnyilatkoztatni óhajtunk a zenei hangok által. Hála Istennek, a népies zenénél egyedüli szabály az érzések érvényre juttatása,

szabadon választható, különböző mértékben alkalmazható formái dolgok által, melyek akadály nélkül változhatnak egy és ugyanazon népies zeneműben, szem előtt tartva a főszabályt: az érzések fölszínre juttatását. Nem kell rideg formákat majmolnunk, hanem egész természetességre törekedhetünk és ebben rejlik hatása. Igaz, van a népies zenének is olyan válfaja, melyben nem annyira az érzés mélysége és melege az, amit várunk, hanem az ütem szabályossága. Ez már inkább hajlik a műdal felé, de mégis sokkal könnyebben mozog.

Világért sem akarnám azt mondani, hogy a műdal talán megvetendő vagy nem képes élvezetet, gyönyörködtetést nyújtani. Eddigi tárgyalásom folyamán csak azt akartam kimutatni, hogy nem szolgáltatathat annyiszor gyönyört, mint a népdal, azon egyszerű oknál fogva, mert alkotása tanúságot igényel és a népdal azért szolgáltat hat többször élvezetet, mert alkotása nem annyira tanúságot, mint tehetséget tételez föl. Az a keringő jó, ha taktusa jó, ez a népdal hiába dicsekszik taktussal, ha hallatára egyetlen hur sem rezdül a legérzékenyebb szívekben sem. Sőt még megállapított taktus nincs is. Ennyit óhajtottam szólni általánosságban arról a gyönyörködtető árváról, elhagyottról, melynek neve: magyar népies zene, népdal. Pártfogására annak a nagyon sokszor és nagyon sokak által igénybe vett elemnek, mely örömet lop a bánatos szívbe, a bánatot meg könnyebbíti. A mely elem számúve van a zenetudósok köréből, mint hajdan a tudákos historikusok, krónikások környezetéből a közönséges lantos, énekmondó lelket elrengető és csupán a szív, de nem az ész számára teremtett természetes éneke. Manapság meg kárhoztatjuk a korai józanságot, mely még bölcsőjében megfolytatta a népköltést. Vajjon nem úgy lesz-e, nem úgy kénytelen lenni a szegény magyarság a népies zenéjével is egy-két emberöltő múlva?

Igaz, vannak, sokan vannak, kiket megihlet a népies zene varázsa, kik ajkukra, hangszerükre veszik a sokszor csodás hangzónt, de nincs, ki avatottsággal és hivatottsággal anna szentelné életét, hogy minden kor gyermeke gyönyörködhessek abban, a miben most annyian elmélyedünk; mert elnével a dalos ajak, elpattan a hur és elröppen a szív, sok szív egyik legszebb virága: a szívek mélyéből közvetlen kitörő, érzéstelt magyar zene. Hej! pedig ugyan büszkék vagyunk rá, mi, a mai kor magyarjai, midőn a töredékes krónikából azt olvassuk, hogy midőn őseink győztesen vonultak Kievébe: „... boldog volt az a ház, hol zenéjük megszólalt.” De nem hiszem, hogy a büszkeség érzetét ne szorítsa ki egy fájó érzés, melylyel azt siratjuk, hogy reánk abból semmi se maradt. Már akkor is olyan volt a magyar, de hagyján, akkor még nem volt zeneakadémia, nem voltak zenetudósai. De igen nagy kár, hogy következetes maradt magához és az is maradt. Pedig van ám a magyarnak külön és méltányandó izlése ruházatban, építésben, írásban, node zenében is!

Vidacs Aladár.

IRODALOM.

Magyar Méhészek Zsebnaptára.

Egy igazán hasznavehető, sőt mondhatjuk úgy a kezdő mint a már gyakorlott méhészekre nézve nélkülözhetetlen zsebkönyvecske előfizetési felhívását vettük, mely az 1902. évre a fönnebbi címmel Paczek Béla m. orsz. méhész-egyleti tag által szerkesztve

Nánásy István nagybányai nyomdász kiadásában hazánk legavatottabb méhészeti szakíróinak közreműködése mellett, izléssel kiállítva, csinos v szonkötésben s 16 od ivnagságban, körülbelül 18 iven fog a naptári részen kívül gazdag tartalommal s az okszerű méhészet sikeres üzéséhez megkívántató különböző feljegyzésekre szánt táblázatokkal ellátva, folyó évi szeptember hó végén megjelenni. — Eme valóban hézagpótló zsebnaptárt, melynek előfizetési ára — f. évi szeptember hó 1-éig beküldve — bérmentesen 1 K. 30 f. utánvétellel 1 K. 60 f. s melynek bolti ára 2 korona lesz, a legmelegebben ajánljuk mindazon tisztelt olvasóinknak, a kik a méhészet, a nemzetgazdasátnak ezen immár annyira magas niveaura emelkedett kedves és kiválólag haszonhajtó ága iránt érdeklődéssel viselkednek. Különösen kívánjuk hangsúlyozni, hogy a szerkesztő és kiadó a m. orsz. méhészeti egylet útján megrendelt példányok árából 10 százalékot az egyesület mézértékesítő osztálya javára tehát minden méhésztől valóban pártolásra méltó nemes célra ajánlották fel.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Ereckmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Móricz Pál. 11.

— Te vagy az József? kérdé, anélkül hogy megfordult volna.

— Igen Gulden ur, testestől, lelkestől magam volnék, feleltem. De micsoda hideg van odakünt. Én ilyen télre még nem emlékezem.

— Azt hiszem fiam, más régi emberek sem igen éltek még ilyen, szolt a mester ur, de emlékezetes is marad ez a tél sokáig.

Majd a másik szobácskában elraktam rendes helyükre a kölcsönzött téli gunyákat. Ekközben fontolóra vettem, hogy vajon a gazhazalóval történt találkozásomat elbeszéljem-e a mester urnak? De gazdám kérdésével megelőzött:

— Hát aztán hogy mulattál Józsi fiam?

— Jól. Gretel néni és Katicza üdvözlötök küldik.

— Szép, nagyon szép, morfondirozott az öreg ur. A fiatalság mulatság, ami helyes is, Elég ha öreg korában kesereg, medveskedik az ember a sok méltánytalan szenvedések, sorscsapások miatt.

A mester ur mintegy öntudatlanul méltzott így, a tűzbe bámolván. Még soha nem is láttam ily szomorunak, miért meg is kérdeztem:

— Gulden ur, talán beteg?

De ő nem felelt, csak tovább motyórázott, mert talán nem is hallotta a kérdésemet.

— Igen, igen ilyenek a nagy harcziar nemzetek... Ilyen a dicsőség!

Gondteljesen rázogatta a fejét. Egész összegörnyedt és vastag szürke szemöldökét összeráncolta.

Nem tudom mire vélni, hogy mit gondoljak felőle. Midőn egyszer csak újból felgyenesedett és felém fordult:

— Józsi fiam e perczen sok száz-ezer francia család sír-ri. Siratja a „nagy hadat”, amely a muszka jégmezükön pusztult el. Mert úgy gondold fel a dolgot fiam, hogy az a teménytelen nagy sereg fiatal és erős ember, amely két hónappal ezelőtt keresztül masirozott a városunkon, most

holtan. összefagyva hever a hósirokban. Ma délután hozták a lesújtó hirt. Még rá gondolni is iszonyat!

Megdöbbenve hallgattam. Az egészről csak azt láttam tisztán, hogy most már el nem maradhat az ujjabb, általános ujonczozás és hogy így beteljesedik a Pinnacle profétálása, katonának viszik még a nyomorékokat is. Ezt felgondolván, egész belesápadtam és a hajam is az égfelé meredt.

— Menj József! Feküdj le, biztatott Gulden apó. Még én virasztok... Nagyon felizgatott a hír. Hát a városban nem vettél észre valamit?

— Nem én, Gulden ur.

Szótfogadtam tehát. Lefeküdtem. De hiába. Szememre nem szállott álom. Az ujonczozás, Katiczám emléke nem hagyta nyugodni. És ha szememet lehunytam, mindjárt előttem rémlett azon sok ezer embernek halotti képe, melyek a jégmezőkön, a hótól eltemetve pusztultak el. Észembe ötlött már az is, hogy kiszököm Svájcba.

Három óra tájt hallottam, hogy Gulden ur is lefeküdt. Majd néhány pillanat múlva én is elaludtam, magamat Isten kegyelmébe ajánlva.

IV.

Másnap reggel amidőn felkeltem, Gulden ur még mindig az ágyban hevert. Szólitott.

— József, mondá. Ez a szörnyű eset egész lecsapott a lábamról. Nem aludtam az éjszaka. Összevagyok törve.

— Majd főzök egy kis teát, mondam én.

— Ne fáradj gyermekem. Nem kívánom. Csak a tüzet igazisd meg, mert majd később felkelek. Amde ne felejtse ma hét-fő van, ma utána kell nézni a városi óráknak. Én azonban nem megyek ki, nem bírnám elviselni, ha most látnám polgártársaimnak kétségbeesését, boldogtalan helyzetét. Hisz javarészt már ide s tova harmincz év óta ismerem, becsülöm. Azért József vedd a kulcsokat és menj magad. Jobb is lesz ez így. Én meg addig megpróbálom, hátha elszenderülök egy kicsit.... Érzem, egy-két órai alvás felüdítene.

— Megyek Gulden ur, azonnal megyek, mondam én.

Előbb azonban jól megraktam a tüzet. Aztán magamra szedtem gazdám nagy köpenyét és keztyűjét és miután a függőnyt is összehuztam ágya előtt, zsebre dugván kulcsesomót, elindultam. A Gulden apó helyzete ugyan aggasztott egy kicsit. De másrészt vigasztalódtam, így számítván magamban: lásd Józsi, ha most a városi toronyba felmegy, onnét megláthatod a Katiczáék, a Gretel néni házat.

Ily gondolatokba mélyedve köszöntöttem be az öreg Brainstein harangozóhoz, a ki a kis piac sarkán lakott valami régi, düledező deszkabódében. Az öreg két fia a vászonszövő mesterséget folytatta és így az öreg fészekben egész nap csörgött, bűgött a szövőszék. Az öreg nagyanyó a vén karrószékben szunyókált. A szék karfáján pedig egy szarka tolláskodott. Brainstein apó ha csak harangozni nem kellett, mindig a kis ablak mellett ült, kedves kalendáriumát olvastatta.

Különben az öreg barakk nem állott magában, mint a fecskefészék, másik még szegényesebb bódécska is volt hozzátapasztva, ebben meg Koniam, a foltozó varga működött, amarébb a husvágók és a gyümölcskofák mészárszékei, állomáshelyei következtek.

Az öreg Brainstein ahogy meglátott, mindjárt félbehagyta az olvasást. Elébe jött. Szólitott:

— József ur! Ön az?

— Igen, Brainstein ur én vagyok. Gulden ur gyöngékedik, tehát én jöttem el helyette.

— Ejnye, ejnye dünyögött az öreg, maga is kászolódván. Előbb a régi foltos dakuját huzta fel, majd a nagy báránybőr sipkája után nyult, amelyen épp jót aludt a macska, melyet morogva zavart le a sipkájáról az öreg. Még csak a torony kulcsot kotorázta elő, aztán végül indulhattunk, És bár kint dermesztően csipett a hideg, mégis egész kellemesen csapta meg az arcomat ez a friss levegő. Hisz odabent már szédelegtem. Mint a forró leveses fazékban, annyira tele volt gőzökkel ez a lyuk is, nekem a lélegzetem elfulladt benne. Igazán csodálatos, hogy mily helyzetekben élnek némely emberek.

Menetközben beszédbe elegyedtem Brainstein apóval. Az öreg kezdte a szót.

— Ugy-e József ur, már maga is halotta az oroszországi nagy csapás hírét?

— Igen bácsikám! Micsoda szörnyűség!

— Megengedem, legyintett az öreg a kezével, de a templom ebből is hasznót arat, Mennyi misét mondatnak majd. Mert lássa, most mindenki misét mondat a fiáért, annival is inkább, mert hogy oly pogány országban pusztultak el.

— Ez igaz, helyeseltem én is.

(Folyt. köv.)

Még csak néhány nap.

Circus LEO.

Holnap pénteken, július hó 26-án este fél 9 órakor

Utolsó nagy High-life előadás

egybekötve az

első női dil és verseny-birkózással

Barabás János helybeli kárpitos és Mis Clair Laforte erőművésznő között.

Angelotti testvérek fellépte mint excentrik tánczosok. — Fehér I., Magyarország legkitünőbb bohóca. — Keleti Géza, Magyarország legbolondabb Augusztja. — Stefánia k. a. a jelenkor legjelesebb jockey lovarnője.

Előadásaimat a 39-ik gyalogezred zenekara kíséri.

Helyárak: Számozott zártszék I. és II-ik sor 2 kor. I-ső hely 3-ik és 4-ik sor 1 kor. 40 fill. II. hely 5-ik és 6-ik sor 80 fill. III. hely 7-ik és 8-ik sor 60 fill. Karzati állóhely 30 fill. Deák, katonák örmestertől lefelé és gyermekek fizetnek: zártszéken 1 korona 20 fillér. I-ső helyen 1 korona. II. hely 60 fill. III. hely 40 fillér.

Jegyek reggel 10 órától délután 6 óráig Schwarcz dohánytözsdejében (Bika szálloda) kaphatók.

Részletes műsor a jegyzedőknél kaphatók. Kutyákat a lovardába hozni rendőrileg tiltva van. Mindennap előadás, ünnep és vasárnapokon két előadás, az előadás bármilyen időben megtartatik. A n. é. község a lovardában minden idő ellen védve van.

Az előadás kezdete pont 8 és fél órakor. Pénztárnyitás este 7 órától az előadás bezártáig.

Holnap szombaton nagy előadás.

Tisztelettel
LEO, igazgató.

Cséplőgép részek,

Lendkerekek (különbféle nagyságban) manometer (fesz mérő),

egészen új.

Ajtók, ablakrácsok, csatornarácsok,

más építkezéshez való

vastárgyak

különbféle kovácsszerszám:

Satuk, üllők, fujtató, vasesztergápad

szerszámacél

kompozíció.

Kijavított

takarék tüzhelyek,

igen mérsékelt árban kaphatók

KLEIN JAKAB

ócska vasüzletében, főtözsde udvar.

Ocska vas és fémek a legmagasabb árban veszek

Teljesen kijavított

vetőgépek

13. 15. 17. és 21 soros

feltűnő olcsó árban, — előnyös
fizetési feltételek mellett.

Ruhamosó-gépek gyára

Krauss és Társa Bécs,

XVIII., Währingergürtel 53. sz.

A legnagyobb és legrégebbi gyár e szakmában Ausztria-Magyarországban, elvállal teljes mosóda berendezéseket és szállít felelőség mellett a legszolidabb kivitelben.

Gőz mosógépet

elismert legjobb rendszerűt, kézi vagy gőzerőre 28 frttól feljebb 2000 frtig.

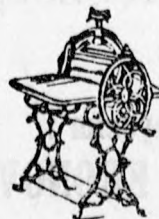

Centrifugal (körforgó)

mosógépet, zajtalan, kézi és gőzerőre 140 frttól feljebb.

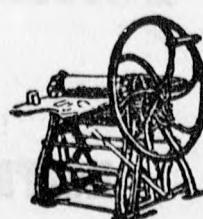

A legjobb ruhafacsaró-gépet minden nagyságban 14 frttól feljebb.

Mangorló gépet

legjobb szerkezettel 38 frttól feljebb.

Vasaló gépet

85 frttól feljebb.

Kimerítő árjegyzékeket kívánatra ingyen és kérméntve.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzetben, kávéházak és vendéglőkben. Fő-
r a k t á r : Piacz-u. 7. sz.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszer-tárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Női kalap készítésben, ügyes eladásban jártas leány alkalmazást nyer Rózsa Lajos női divat-üzletében Debreczen, kistemplom bazár.

Nagy Block naptárak, rendkívül praktikusak 1901. évre 40 krért kaphatók kiadóhivatalunkban.

Tanulóul jó családból való fiu felvétetik.

Árverési hirdetemény.

A debreczeni ev. ref. egyház tulajdonát képező Bém-féle ház utáni, hat kapás tégláskerti luczernás föld, 70 korona évi bérösszeg kikiáltási ár mellett; ugyancsak a debreczeni ev. ref. egyház tulajdonát képező Zakar-féle ház utáni 9 hold 750 □-öl területű

ondódi föld, 312 kor. évi bérösszeg kikiáltási ár mellett, 1901. évi október 1-től, hat évre, **1901. évi augusztus hó 13-ik napján, kedden délután 4 órakor** az egyház tanácstermében tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatik. Az árverési feltételek egyházunk irodájában megtekinthetők.

Debreczen, 1901. július 23.

Szinay Gyula
gazdasági bizotts. elnök.

Jókarban lévő
boros hordók
jutányosan kaphatók. (100-2000 l.)

WEISZ ZSIGMOND
Budapest, VII. Szövetség u. 26. sz.

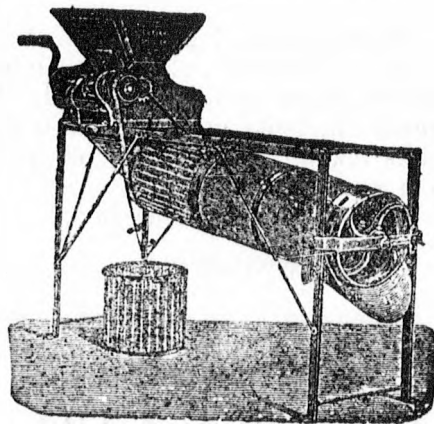
Millenniumi kiállítás 1896. Nagy Millenniumi érem.

STAHEL és LENNER Budapest,

Trieur- és lemezlyukasztó gyár.

Gyár : Katona József-utca 8 sz. **Margithid és nyugoti pályaudvar közt.**

Ajánljuk az általunk gyártott legjobb minőségű :

Trieuröket : a konkoly és bükkönynek a buza-
árpa vagy rozs közül kiválasztására.
Trieuröket : a zabnak vagy árpának a buza
közül és a gömbölyü magvak kiválasztására.
Lencsetisztító és osztályozó trieuröket : az
árpa kiválasztására és a lencse osztályozására
Osztályozó Trieuröket.
Szabadalmazott Trieur osztályozógépeket

minden gabonafaj tisztítására és tetszés szerinti osztályozására. Elvállalunk Gutjahr s Müller, illetve Mayer rendszerű trieuröket

csekély költséggel a trieur beküldése mellett ezen szabadalmazott trieurökre átalakítását. Kaphatók :

Malom Trieurhengerek vagy burkolatai.

Lyukasztott vagy hasított lemezek tetszés szerinti nagyságban ipari vagy gazdasági czélokra.

Árjegyzékek vagy mintakönyvek ingyen és bérmentve küldetnek.

Választási**zászlókat és jelvényeket****feltűnő olcsón készítünk.**

Bármilyen nagy megrendelést néhány óra alatt elintézzük.

Zászlók és jelvényekről megkeresésre árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

Tisztelettel

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája

DEBRECZEN, Piacz-utca 49.

Sürgönczim :
HOFFMANN KRONOVITZ
Debreczen.